

**Om användning av budkavlar vid budsändning i Norden.
Främst i Sverige.**

Av Paul Gerhard Heurgren.

Inledning.

Möjligt är, att i vårt land redan under forntiden konungs eller hövdingars budbärare var utrustad med föremål, som visade, i vems tjänst han stod. Något bevis härför torde dock ej gå att få. Men att medeltida budbärare hade olika slags föremål med sig, för att styrka, av vem de voro utsända, veta vi. Snorre Sturlasson förtäljer, att den norske konungen Olav den helige sände en man, Björn Stallare, till en jarl, Ragnvald. Vid Björns avresa gav konungen honom en ring, som han skulle lämna Ragnvald. När Björn sedan for vidare till Sverige, fick han av Ragnvalds dotter ett tecken, som han skulle ge åt Olof Skötkonungs dotter Ingegerd.¹⁾ Visserligen berättade Snorre mycket fritt om människor och händelser. Men ganska troligt är, att det på hans tid, på 1200-talet, och även tidigare vid budsändning i Norden gick till ungefär så, som han beskriver.

Under medeltiden.

Det har funnits ett slags budbärartecken, vilka brukats både under medeltiden och en stor del av nyare tiden vid budsändning i Sverige, Finland och Norge, men i Danmark, så vitt jag kunnat finna, endast under medeltiden. Dessa tecken kallades i Sverige och Finland budkavlar (på finska kapula), på norska herör, härpil, bodstikka eller budstikke och på danska, Hærör, Vidiebrand, Hærpil eller Budstikke. Antagas kan, att budkavle — härpå tyder namnet — ursprungligen var ett mindre och runt trästycke, kanske helt enkelt ett stycke av en gren, från vilken barken skalats bort.

I de medeltida svenska landskapslagarna (varom mera längre fram) och även i andra äldre svenska handlingar sägs, att budkavlar "skuros upp". Och samma uttryck användes i Norge. Vad var då anledning till, att en budkavle vid varje nytt tillfälle, då en sådan behövdes, tillverkades och väl sedan, efter det att den gjort tjänst, förstördes eller kastades bort? Möjligt är, att budkavlarna ursprungligen skuros till, var gång ett bud skulle sändas iväg. Sedan kan uttrycket skära upp ha övergått till att gälla avsändandet av budkavle²⁾.

Budkavlarna tycks ej under medeltiden ha varit försedda med tecken eller inskriptioner. Enbart innehavet av en budkavle fick väl, som Nils Forssell säger, tjäna som legitimation. Och, tillägger han, ägaren hade rätt att bli trodd på sina ord³).

I Sverige användes budkavlar både vid kallelse till ting och till landets försvar. I de medeltida svenska landskapslagarna från Uppland, Västmanland, Södermanland och Hälsingland, vilka lagtexter äro bevarade i skrifter från 1300-talet, men som säkert ha en lång förhistoria, finnas bestämmelser om användning av budkavlar vid kallelse till ting.⁴) Föreskrifterna om budkavlar i upplandslagen, rättegångsbalken, vilka äro de utförligaste, lyda i översättning:

”Nu skola domare väljas. Då skall länsmanen stå upp och tillsätta nämnd av tolv män från hundaret [=härad]. Dessa tolv skola utse två män till domare. Konungen skall sätta dem dom i händer. Domarne skola komma till tinget på varje tingsdag. En tingsplats skall vara i varje hundare. Var sjunde dag må länsmanen hava ting på rätt tingsplats; oftare endast om konungens bud kommer. Ej må länsmanen skära upp budkavle, utom när bud kommer från konungen eller någon länsherre vill hava ting. § 1. Nu skär länsman upp budkavle enligt konungens brev eller bud, en budkavle till varje fjärding [=fjärdedels hundare]. Budkavlen skall gå framåt och ej tillbaka. Ej skall änka bära budkavle, om hon ej har en son, som är äldre än femton år och ej torpare, som bor i skogen; männen i hans hamna [omfattande i regel 8 skattepliktiga bönder] skola låta honom få samma bud som de hava fått från konungen. Kommer en budkavle österifrån till en by, skall den gå därifrån västerut; kommer den söderifrån, skall den gå norrut från byn. Alla skola bära budkavle, bönder och landbor och alla som ej göra frälsetjänst [=militärtjänst till häst]. Nu komma de att tvista: den ene säger, att budkavle har kommit till byn, och den andre, att den ej har gjort det; då skall den, som vill styrka, att budkavle har gått fram, hava rätt att göra det med två mäns vittne, själv den tredje; denna ed skall gå på laga ting. Han utlove vittnen på tinget, vise fram dem på nästa och svärje på tredje ting. Envar som vilseför eller försummar budkavle, så att ej kommer ting enligt konungens bud, böte tre marker. Envar som försummar eller vilseför budkavle enligt länsherres bud, böte tre örar.”⁴)

I dalalagen föreskrevs, att budkavle ej fick ”skäras upp” och budskap med sådan utsändas till allmogen i annat fall, än då det kom bud från konungen, tjuvar gripits eller en man tagits på bar gärning hos en annans hustru. I södermannalagen sägs, att om våldsgärning begåtts,

þingmála

þin bupkafla i bwan fupung þin
 bupkafla a fram þar ok ai at a þat
 Anta bupkafla þar. vān þin þar
 þon aldr ai fampōn at. ok ai þar
 þat þin i þogþu þe. þannamān agþu
 þann bup þa þik þe þar ok aff þunni
 þing. kōmbi bupkafla þar. i by. gān
 ok vt wāþan kōmbi þunni gāngi vt
 nōþn ok by. alþv agþu bupkafla þar
 þōndr ok landþōdr ok alþv þer ai þa
 na þat. þu þa þer at dala. þigþi amþar
 bupkafla. i by kōmin wāþ. ok amþar
 ai þar þa þin wāþ bupkafla wāþ
 fram wāþ nō wāþ mān wān
 ok þat þin þin þin. gāngi þar þin
 þ. i lagþingd þer wān i þing.
 lta þat. i apru. þat. i þar. þat.
 þin bupkafla wāþ alþv þat þar
 at a kōmbi þing a mot þunni bup.
 þat þer m^{to}. þar þin þat alþv wāþ
 þar bupkafla a mot þar þar þat

5. Om budkavlar, i Upplands landslag. Handskrift från förra hälften av 1300-talet. Orig. i Kungl. Biblioteket.

”då må bonde saklöst skära upp budkavle och tillkalla män”. Detta är något för denna lag speciellt, att en enskild person fick, visserligen under ovanliga förhållanden, skicka ikring budkavle.

Den allmänna reflektion en nutidsmänniska gör sig, då hon läser bestämmelserna i landskapslagarna om budkavlar är, vad mening det var att en budbärare hade en träbit i handen. Men hela tillvaron var ju för forntidens och medeltidens människor fylld av hemliga krafter och onda varelser, för vilka man måste söka skydda sig på det ena eller andra sättet. Därför kan det väl vara tänkbart, att budkavlen till en början troddes kunna i vissa avseenden skydda budbäraren. Jag har läst, men kan nu ej erinra mig var, att det under tidig medeltid förekom i Tyskland, att brevbud förde med sig skalade hasselkäppar, vilka välsignats av präster.

Bestämmelserna i upplandslagen, att den, som kom med budkavle till en by från ett väderstreck, skulle lämna den i rakt motsatt riktning, kan tyckas ha varit svåra att följa. En föreskrift i äldre västgöotalagen, att fyra vägar skulle gå från by kan dock kanske ge en förklaring till bestämmelserna i upplandslagen. Måns Mannerfeldt antager också, att de medeltida byarna i Västergötland lågo, där två vägar korsade varandra. Han håller även före, att de medeltida vägarna följde de leder, som tidigare budkavlebärarna gått. Hårtill ställer jag mig dock tvivlande. En man till fots utan börda tog väl genaste vägen över berg och backar, om sådana funnos. Gårdar och byar låg ju utmed vägarna.⁵⁾

1486 dömde svenska riksråden några upprorsstiftare, som ”skooret budkaffe med brandh och snara ok nagra [=några] aff them hength ther widh eth lithit hywl [=hjul] gjort aff tree ok rest almoghen op”⁶⁾. Förklaringen till budkavle med ”brandh” och ”snara” ges i Sveriges siste katolske ärkebiskop Olaus Magnus (1490—1557) historia om seder och bruk i de nordiska länderna⁷⁾. Här omtalas, att då folk kallades samman mot en annalkande fiende, överlämnade den fogde, som först nåddes av budskap om fiendehärs ankomst, till en beriden ung man en käpp av ”tre handbredders längd”. I den ena ändan var käppen svedd och i den andra ändan omvirad med en repbit. Sveddningen betydde, att den, som ej åttlydde budskapet, skulle få sin gård bränd och repet, att han själv skulle bli hängd. Utrustad med denna käpp red budbäraren iväg ”långt snabbare än någon kurir eller postryttare” (skrevs väl med tanke på ridande kurirer i Italien) till närmaste by, och från denna red en ny ryttare åstad o. s. v., tills hela landet var bådadt. Efter fullbordat värv återvände budbäraren ”ridande i sakta mak och

har då med sig något föremål, som utvisar att han vederbörligen utträttat allt". Denna senare upplysning är mycket intressant. Tyvärr få vi ej veta, vad det var för ett föremål, som fick göra tjänst på hemfärden. Detta är den enda uppgift, som jag funnit om speciella "återfärdstec-ken".

Någon förklaring till små hjul, som hängde vid en del av upprorskavlarna från 1486, ger ärkebiskopen ej i sitt verk. Möjligen syftade hjulen på "stegel och hjul", ett av de medeltida barbariska redskap vid avrättningar, som den, vilken ej lydde budskapet hotades med. Stegel och hjul var ju en skärpning av dödsstraffet.

1510 föreskrev Sten Sture⁸), att ingen annan än fogde, rotmästare eller fjärdingsman fick uppskära budkavle samt att den, som ej, då budkavle i regelrätt ordning sänts ut, kom rustad med vapen, skulle räknas som förrädare och mista livet, något som tyder på, att budkavlar alltjämt missbrukas av upprorsmakare. Detta ävensom det, som förut anförts från landskapslagar, låter oss förstå, att budkavle för uppåd under medeltiden inom Sverige var en officiell institution. Samma torde förhållandet ha varit inom det med Sverige då förenade Finland. En finsk jurist, Alarik Hernberg, säger också, att den "i budkavlen inneboende legitimationen för budspersonen är av offentligt-rättsligt innehåll"²).

Skildringen om de medeltida svenska budkavlarna kan avslutas med två citat från medeltida rimkrönikor om budkavlar. I den ena, en skildring av biskop Kettil Karlsson i Linköping beslut att söka befria den av danske konungen Kristian I fängslade ärkebiskop Jöns Bengtsson (omkr. 1417—1467) heter det:

"han skar bodkaffla och sände breff
och siik mz badha händer i haareth reeff".⁹)

I en berättelse, att Sten Sture 1495—6 uppådade folk, sägs:

"han leeth tha scriffua öffuer aalandh oc Nyland saa
oc bodhkafflen sculle öffuer alth finlandh gaa, man
aa huse mz thera wäria oc ville sa mz rysom bäria hwar
man" etc.⁹)

En senare tidars skald, Esaias Tegnér, sjunger i Frithiofs saga:

"Till tings! Till tings Budkavlen går
kring berg och dal
Kung Ring är död, nu förestår
ett kungaval."

I *Norge* användes under medeltiden vid uppstånd av vapenföra män en pil som budkavle. I norska Gutatingslagen föreskrevs, att pilar av järn skulle sändas med fullt bemannade skepp till "landmennerne". Från dessa skulle det sedan skickas träpilar in i fjordarna¹⁰). Snorre Sturlasson omtalar, att det på den norske konungen Olov Tryggvessons tid vid ett tillfälle förekom, att bönder i Trondheimstrakten ändrade en tingsbudkavle till en härpil. Och detta hade till följd, att allmogen kom fullt väpnad till tinget¹). På 1600-talet, och kanske långt tidigare, användes vid samling av krigsfolk ej härpil utan en träpinne, som var bränd i ena ändan och i den andra hade en videgren fastsatt.¹⁰)

I medeltida norska lagar var bestämt, att en gång i veckan skulle budkavle gå från gård till gård genom bygden, ja enligt lagens bokstav till varje gård i hela Norge. Och för varje helg och fastedag skulle prästerna skära upp kors, som sedan buros med bud längs bestämda vägar.¹¹) Anledningen härtill torde ha varit, att folket i gamla tider ej hade almanackor, så att de därför ej själva kunde hålla reda på de många katolska högtidsdagarna.

Anmärkningsvärt är, att i Norge, i motsats till i Sverige, privatpersoner hade rätt att genom utsändande av budkavlar kalla samman folk, då de önskade att viss rättssak skulle komma före på ting.¹⁰)

I Norge, och så var väl också förhållandet i Sverige, hände det ej sällan, att en budkavle ej fördes så långt fram som meningen var, på grund av att i en gård ej fanns någon hemma som kunde taga hand om den. Av denna anledning bestämde redan konung Magnus Eriksson 1347, att kungliga skrivelser med allmängiltigt innehåll skulle läsas upp på kyrktrapporna.¹⁰)

Även i *Danmark* brukades, som redan nämnts, under medeltiden särskilda budbärartecken. Men den danske historieskrivaren Saxo Grammaticus, som levde i början av 1200-talet, påstår, att budbärartecken redan på hans tid kommit ur bruk¹²). Han menar som officiell institution, ty budsändningstecken ha senare av upprorsmän använts i Danmark. Danske konungen Erik Menved (1274—1312) dömde adelsmän till döden, därför att de "ved Vidie og Brand" (som strax skall förklaras) "ogsaa kaldes Budstikke" hade samlat bönder, i tanke att dessa skulle göra uppror mot konungen.¹³) Om användning av budkavlar i Danmark ger historikern F. H. Jahn utförligt besked.¹³) Så omtalar han, att när folk i gamla tider skulle samlas av en eller annan anledning, sändes bud från gård till gård med ett stycke trä, tillskuret efter de olika sätt vartill de skulle användas. Kallades folk till ting, brukades en trä-

pinne, vid vilken var fäst en tråd. Tråden syftade på, att den, som ej lydte budskapet, riskerade att bli hängd. Skulle rättssak komma före å ting, hade budkavlen form av en "öre" (=pil) eller svärd.

Vid underrättelse om gudstjänst användes i Danmark liksom i Norge ett kors av trä. Gällde det försvar av landet, fick en pil, som var bränd i ena ändan och i den andra ändan hade en videgren fastsatt, göra tjänst. Bränningen och videgrenen syftade väl på samma straff som Olaus Magnus omtalar, och som här redan nämnts ifråga om budkavlar, nämligen hängning av den ohörsamme och brännande av hans gård.

I nyare tiden.

Under medeltiden och under nyare tiden till 1600-talets början brukades i Sverige budkavlar oftast för vidarebefordran av officiella meddelanden. Men sedan Sverige 1636 fått ett postverk med postkontor och regelbunden befordran av post, behövde tjänstemän och myndigheter i regel ej använda sig av budkavlar för spridande av befallningar och meddelanden. För livets gång inom byarna finner man dock budkavlarna i bruk. Professor Sigurd Erixon har sagt, att representativt för de gamla byarna i Sverige är "kringsändningsinstrumentet budkavlen".¹⁴⁾ Norrmannen S. Hasund liknar budkavlen vid skytteln, som väver samfundsväven.¹⁰⁾ Och en representant för Finland, häradshövding Alarik Hernberg, skrev 1921, att budkavlen "slår minnets bro mellan vikingatiden och våra dagars rättsliv i Norden".²⁾

Budkavlar från 1700- och 1800-talet, vilka finnas i stort antal i museer i Sverige, äro av skiftande utseende, väl mycket beroende av den ene eller andres mindre eller större skicklighet att utforma dem. Somliga äro till formatet som små tavlor. En del likna klubbor. Dessa senare ha, då de använts i samband med privat postföring, kallats brevklubbor. I regel ha budkavlarna varit av trä. Men även sådana av papper ha förekommit. Landsmuseet Dala Fornsal äger en skriven budkavle från 1719 försedd med dåvarande landshövdingen i Dalarna Otto Reinhold Strömfelts namnteckning och sigill och med order om "allmänt opbod" för Floda socken. Och livrustkammaren i Stockholm har en budkavle av papper, som använts 1743 i dalaupproret, kallat Stora Daldansen. Början av inskriften å denna lyder: "Budkafla till allmänt opbod för Hedemora Sochn att hvar och *Den* som kan bara *Gewär*" etc.

Med budkavle av trä följde ibland skrivelse eller brev. I en kunglig förordning av 19 januari 1697 om samling av folk för gripande av mör-

dare föreskrevs, att budkavle, som därför sändes ut, skulle vara åtföljd av brev med uppgift om brottslings utseende. Sådan budkavle skulle vara försedd med två kronomärken, om ordern skickades med ryttare, som färdades både dag och natt, men i annat fall med endast ett märke. Kronmärken förekomma längre fram i tiden i stämplat å kronopostbrev, befordrade mellan länsstyrelserna och dem underlydande tjänstemän. Det torde likväl ofta ha varit föga bevänt med att skriftligt meddelande sändes med budkavlar på 1600- och 1700-talet, då på den tiden högst få voro läskunniga. Som ett kuriosum kan nämnas, att så sent som omkring 1870, då en fånge rymt från Kemi socken i Finland, bådades folk upp med budkavle för att förfölja och om möjligt gripa rymlingen.²⁾

De budkavlar från 1700- och 1800-talet, som förvaras i Nordiska museet, och som varit i bruk i skilda delar av vårt land, äro, som filosofie kandidat Björn Hallerdt muntligen påpekat, av två olika slag ifråga om ändamålen vartill de använts. Det ena slaget av budkavlar, som brukats vid kallelse till t. ex. bystämmor skickades på bestämda vägar så snabbt som möjligt. Det andra slaget användes för hämtning eller avlämning å postanstalter av byinvånares post, för vissa skjutsningar, snöplogning m. m. I sådana fall stannade budkavlarna hos mottagarna tills skyldigheterna fullgjorts. Och först därefter sändes de vidare.

Nordiska museet äger en del budkavlar, som använts vid privat postföring på landet. Några av dessa finnas i kopior i postmuseum. Intressantast i samlingen är en budkavle från 1793 i form av en liten tavla. Denna budkavle, som använts inom Glimåkra socken i Skåne, är försedd med text, som börjar så här: "Deta är en tafla til at ræta sig efter nær man skl bera bref" etc. En annan budkavle, en femsidig klubba, på vilken flera namn skrivits, har under 1800-talet brukats vid brevbefordran inom Älvdalens socken i Dalarna och en tredje budkavle, på vilken målats KRONOPÅST, har använts vid kronopostföring inom Karlstorps socken i Småland på 1840-talet. En fjärde här avbildad budkavle har använts vid "Postårdning" Knifshults by, Karlstorps socken i Småland. Av dessa exemplar framgår, att det under 1800-talet på vitt skilda håll i vårt land var sed, att brevbud hade med sig budkavle, då de för byarnas räkning lämnade och hämtade post å postanstalterna.

Under medeltiden finna vi, som redan påpekats, ett budkavleväsen som var avsett att brukas av i konungens och rikets tjänst anställda. Men under nyare tiden användes "officiella" budkavlar mindre och mindre. Inom byarna brukades däremot budkavlar långt in på 1800-

talet, ja i somliga fall in på 1900-talet, vid kallelse till bystämmor, snöplogning, postföring för byarnas räkning etc.

I en kunglig skogsförordning från 1690 bestämdes, att vem det vara månne, som upptäckte skogsbrand, hade rätt att med budkavle uppbåda folk till släckning. Efter det stora dalupproret 1743, då budkavlar an-

6. Budkavle använd vid enskild postbefordran inom Glimåkra socken i Skåne på 1790-talet.

vänts, föreskrevs i en kunglig tryckt förordning, daterad 1 juli 1743, att ingen enskild skulle få sända ikring budkavlar annat än vid skogseldar eller för jakt å vilda djur. Men även vid sådana tillfällen skulle budkavle vara (av papper underförstått) av "Crono Betjenten, som them utsänder, underskrefne, och tydeligen innehålla ärendet, hwarom Budet går, och hwad, som Almøgen thermedelst befaller". Antecknas skulle även, väl på ett budkavlen åtföljande papper, när och varthän den skulle sändas. Straffet för den, som tog initiativ till överträdande

7. Budkavle använd vid enskild brevpост-befordran inom Älvdalens socken i Dalarna, 1800-talet.

8. Budkavle använd vid enskild post-befordran inom Karlstorps socken i Småland.

9. Budkavle använd vid "kronopostföring" inom Karlstorps socken i Småland på 1840-talet.

av dessa bestämmelser, var hemskt — mistande av högra handen, stegling och halshuggning. Småningom föllo väl bestämmelserna från 1743 i glömska. De voro ej heller så nödvändiga, sedan posten i stor utsträckning fått taga hand om underrättelsetjänsten. Och nya påbud och förordningar fick allmänheten i stor utsträckning besked om genom tillkännagivanden å kyrkbackarna eller predikstolarna. I förordningen om budkavlar, som utgavs 1743, sägs, att denna en gång varje år skulle läsas upp på predikstolarna och även å häradsrätten "offentligen afkunnas".

En viss konkurrens mellan brevposten och budkavlen förekom ibland. Ett bevis härpå är en kunglig resolution av den 19 juni 1694. I denna bestämdes nämligen att en befälhavare för ett kompani i regel skulle sända brev och order med posten och endast i undantagsfall med budkavle.¹⁶⁾

11. Norsk budkavle från förra hälften av 1800-talet.

Av de i Norge under nyare tiden använda budkavlarna ha en del bestått av ett trästycke kluvat i ena ändan, för att där skulle kunna sättas fast ett skriftligt meddelande. Andra ha varit så konstruerade att en skrivelse kunde läggas in i dem. Med sådana budkavlar följde även en lista över de gårdar, vilka budkavlarna hade att passera. Var ingen hemma i en gård, skulle budkavlen, vilken i ena ändan var försedd med ett spetsigt järn, sättas fast i dörrpost till ytterdörr, så att den strax observerades, då gårdens folk kom hem. Budkavlar av detta slag omtalas redan i konung Kristian V:s norska lag från 1687. I denna lag bestämdes, att budkavle skulle vara försedd med konungens namnskiffer. En budkavle av det slag, som här beskrivits, och med konung Karl XIV Johans namn har postmuseum fått av postmuseet i Oslo. Denna budkavle har varit i bruk i Åsen, Nord-Trøndelags fylke.

En norsk lag från 1604 gav vem som ville rätt att sända iväg budkavle. Men i en ny lag från 1648 bestämdes, att ingen annan än konungens högsta ämbetsmän skulle få använda budkavlar vid bud-sändning. Denna bestämmelse torde dock så småningom ha mildrats.

Kongl. Maj:ts
Nådige
Sörordning /
Angående
Budkastors utskickande och
omkringsbårande i Landsorterne.
Gifwen Stockholm i Ståd:Commaren then 1. Julii
1743.

Cum Gratia & Privilegio S. a. R. a. Maj:ts

STOCKHOLM, Tryckt u*l* Kongl. Tryckeriet,
Hög Directeuren PET. MOMMA.

I Norge bestämdes, som redan nämnts, under medeltiden, att kungliga förordningar skulle läsas upp från kyrktrapporna. Denna bestämmelse samt inrättande av postverk i Norge 1647 gjorde att myndigheterna ej längre behövde använda budkavlar. Men inom byar i Norge ha budkavlar brukats långt in på 1800-talet.

Ännu i våra dagar förekommer det att "budkavlen går", vid stafettlöpningar eller annan idrott. Det har även hänt att budkavlesändning ordnats för ett mera symboliskt budskap från landets gränser till Konungen. Och nyligen förekom i ett radioprogram, kallat Karusellen, ett avsnitt, "Budkavlen går". — Så bindes primitiv fjärran tid samman med teknikens under av i dag.

Docenten, fil. dr John Granlund och amanuensen, fil. kand. Björn Hallerdt tackas för uppgifter om flera av de här nämnda källorna. Docenten Granlund ber jag även få tacka för hans vänlighet att granska manuskriptet till artikeln.

Källor.

1. Snorre Sturlassons Konungasagor, översatta av Emil Olson. Lund 1919—1926.
2. Budkavlar som rättsurkund, av A. Hernberg, i Defensor Legis. Tavastehus 1921.
3. Svenska postverkets historia, av Nils Forssell. Stockholm 1936.
4. Svenska landskapslagar, tolkade och förklarade för nutidens svenskar av Åke Holmberg och Elias Wessén. Uppsala 1936—1943.
5. Västgötavägar, del 1, av Måns Mannerfelt. Uppsala 1939.
6. Bidrag till Skandinavians historia, av utländska arkiver samlade och utgivna av C. G. Styffe. Del IV. Stockholm 1875.
7. Historia om de nordiska folken, av Olaus Magnus, sjunde boken, i svensk översättning. Uppsala och Stockholm 1912.
8. Ur Svante Stures registratur. Handl. rör. Skandinavians historia, del XX. Stockholm 1835.
9. Svenska Medeltidens Rimkrönikor, del III, utgivna av G. E. Klemming. Stockholm 1865—68.
10. Bodstikka, av S. Hasund, i Syn og Sagn, årgång 1944. Oslo 1944.
11. Postens historia i Norge, av August Schou. Oslo 1947.
12. Kommentarer till Olaus Magnus Historia om de Nordiska folken, 7:e boken, av John Granlund. Stockholm 1950.
13. Almindelig Udsigt over Nordens, især Danmarks Krigsvæsen i Middelalderen, av F. H. Jahn, København 1825.

14. Granne är grannes broder, av Sigurd Erixon, i Nordiska Museets och Skansens årsbok, 1931.
  15. Om budkavlar använda vid snöplogning i Finland har fil. magister Valter W. Forsblom skrivit, bl. a. i Svenska Litteratursällskapets i Finland Skrifter, CXXXV, 1917.
  16. Kunglig resolution, 19/6 1694, i K. Generalpoststyrelsens arkiv.
-